

Gorenjec

Občinske trošarine

V kratkem se bo zopet obravnal občinski proračun mesta Kranj in s tem tudi občinske trošarine, radi tega se nam zdi potrebno, da ponovno povdarnamo svoje načelno stališče glede občinskih trošarin.

Vprašanje občinskih trošarin je globoko odjeknilo v vsej javnosti v Kranju in bližnji in daljni okolici, ki je vsa interesirana na tem vprašanju. Ekspedija 75 gospodarstvenikov na bansko upravo pa je napravila globok utis v vsej slovenski javnosti in zbudila pozornost tudi v Beogradu. To ni malenkost, če pridejo na bansko upravo protestirati proti občinski trošarini skoraj vsi odlični trgovski in obrtniški krogi! Razen dveh, treh, ki pač drže politično disciplino, obsojajo občinske trošarine v Kranju vsi obrtniki in vsi trgovci! To je dejstvo, preko katerega ne bo mogla občinska uprava v Kranju! Čudno pa je, da se bore za odpravo občinske trošarine pred vsem trgovski in obrtniški krogi, ne pa tudi uradništvo in — delavstvo, dasi je uradniški in delavski stan s trošarinami bolj prizadet, kakor pa takozvani pridobitni krogi! Res naravnost neverjetno je, da odločajo v izrazito trgovskem in obrtniško industrijskem mestu, kakor je Kranj, o mestnih davščinah predvsem uradniški krogi in še ti sebi v največjo škodo! Gospodje na občinski upravi se gospodarstvu niso posebno odlikovali, še slabše pa so zastopali svoje stanovske interese!

V opravičilo občinskih trošarin navajajo vodilni krogi pri mestni upravi, da bodo trošarine plačali predvsem premožnejši sloji, predvsem tovarne. To je popolnoma prazno! Tovarne si bodo pač znale same najbolje pomagati, kakor kaže že praksa in bodo plačevale sorazmerno najmanj. Da bi pa tovarne plačevale trošarino za sirovine, ki jih uvažajo in predelujejo, pa ipak ni misliti! To blago pač ne spada pod trošarino. Pa če bi bilo to tudi res, da bi breme trošarine padlo predvsem na tovarne, kdo bo pa to končno plačal? Naš delavec, na katerega bo tovarna te izdatke prevalila! In tako bo udarjen pač le mali človek tudi v tem slučaju, če bi bilo to res, da bi trošarino plačevale predvsem tovarne. Praksa pa je že dosedaj pokazala, da plačujejo trošarino mali in srednji sloji, ne pa tovarne. Vsako podjetje mora biti pač konkurenčno in če lokalne razmere podjetje obremenjujejo preko splošne kalkulacije, vedno podjetja prevale te stroške na delavca. Upoštevati je treba tudi to, da niso današnji časi kaj posebno rožnatni tudi za industrijo ne. Treba bo pač likvidirati s tem mišljencem, kakor da je naša industrija neke vrste molzna krava za vse. Upoštevati je treba, da žele močni krogi, da se naša industrija preseli bolj na jug, kjer se industrija zelo močno razvija. Delavne moči so na jugu zelo, zelo po ceni. Tam nič posebnega, če tovarnar plačuje delavca po 1.50 do 2 Din na uro. Naš delavec s to plačo ne more živeti, če bi se torej pri nas nakladalo na industrijo prekomerno davkov in raznih bremen, bi lahko nastal položaj, da se bo industrija ogibala onih krajev, kjer je preveč obremenjena, da je otežkočena njena konkurenčnost. Morda bo kak demagog radi te naše ugotovitve zavijal oči in nam očital, da hočemo ščititi industrijo, kapitaliste! Toda na take fraze in hujškanja se mi ne oziramo! Gre za narodno korist! Odženimo le industrijo iz Gorenjske — pa bo vsa Gorenjska kup beračev! To je dejstvo! Kakor je tudi dejstvo, da danes industriji ne cete rožice in da se ne valja v obilnih dobičkih! Ce torej občine industrijo preveč obremenjujejo, bo ta primorana prevaliti to breme na delavca, da bo mogla konkurirati s podjetji, ki ne leže v tej srečni občini, nove industrije se bodo ogibale takih občin.

Kakor pa že rečeno, mislimo, da s kranjsko trošarino ne bo preveč udarjena industrija, ker si bo pač znala že pomagati, udarjen pa bo mal človek, delavec in uradnik.

Najbolj nazadnjaške države in samoupravne oblasti iščejo dohodkov iz trošarin, ker je splošno priznana stvar, da trošarine zadenejo najbolj malega človeka!

Da bo to vsakemu jasno, naj navedemo par primerov!

Premog, drva, moko, sol, meso itd., sploh živila rabijo ravno tako bogati, kakor revni sloji! Kak kranjski miljonar kuri s premogom in drvmi ravno tako, kakor kaka delavska družina. In oba plačata enako visoko trošarino! Mešo se vsem enako podraži radi trošarne: bogatim in revnim! V tem je ravno velika socialna krivica vseh trošarin, ker jih vsi enako plačujejo bogati in revni! Trošarine so po večini socialno krivične, ker obremenjujejo vse enako bogate in revne sloje! Današnje državne in samoupravne finance so sicer zasele v tako slab položaj, da si pogosto morajo pomagati le s trošarinami. Toda v uvajanju trošarin mora biti neka meja! Čisto pravilno je, da se uvaja trošarina na luksuzne predmete in na alkohol, uvajati pa jo na najpotrebnejša živila, je pa socialno krivično.

Zato se nam zdi nad vse čudno, da more sploh kdo zagovarjati uvedbo občinskih trošarin s tem, da bodo na ta način „bolj prizadeti bogatejši sloji“. — Ravno narobe je res!

Da so mogli gotovi krogi zagovarjati občinsko trošarino nekako s „socialnega stališča“, je pač dokaz, da o kakem socialnem gospodarstvu sploh nimajo pojma!

Še večja ironija usode pa je bila ta, da so uvedbo občinske trošarine zagovarjali pred vsem gotovi uradniški krogi! S tem so ti ljudje sami sebe tolkli po zebah! Saj je s trošarino najbolj udarjen uradniški in delavski stan, ker trošarino enako plačuje, kakor pridobitni sloji!

Kadar ugrizneš kos kruha ali mesa, vselej plačaš nekaj trošarino! In to trošarino plačuje ravno tako mož, ki ima mesečno 20.000 Din dohodkov, kakor tisti, ki ima mesečno le 800 Din dohodkov. Pa še hujše je! Revne družine imajo navadno več otrok kakor bogate. Navadno, pravimo, je tako, vselej ne. No in računajte! Ko v delavski in uradniški družini je in plačuje z uživanjem občinsko trošarino 6 do 8 oseb, ima mora bogata družina le 4 osebe, ki rabijo trošarske predmete. Tako reven delavec z veliko družino plačuje mnogo večjo davščino, večjo trošarino, kakor bogat podjetnik z malo družino. Ali je to socialno pravično? Kdor to trdi, je ali velik nevednež ali pa namenoma trdi kaj takega, da bi nepoučeno javnost zavajal v zmoto?

Uvajanje občinske trošarine v Kranju je pa tudi za vse mesto zelo nevaten eksperiment! Kmet, ki prinese v Kranj kaj naprodaj, mora plačati trošarino: od drv, živine, prašičev, jaje itd. To gre kmetom na živce! Oni sicer vedo, da bi mogli prevaliti na meščana ali delavca in bi toliko dražje računalni. Toda pri veliki konkurenčni med kmetij je to skoro nemogoče. Če bo pa kmet malo dobil, bo pa tudi malo kupil. Kmet je bodo radi tega bežali od Kranja. Dosedaj so hodili kmetje iz tržiške in škofjeloške okolice v Kranj prodajat in kupovat. S to trošarino hoste odbili mnogo obiskovalcev od kranjskih sejmov! To kranjski trgovski in obrtniški krogi dobro čutijo in zato so se takoj enodušno uprli trošarini, ki jo je uvedla sedanja večina v obč. odboru mesta Kranj. — Sami za sebe obrtniki in trgovci, mislim, ne bi bili preveč proti občinski trošarini, saj bo ta zadela bolj revne sloje. Kar pridobitni krogi sami rabijo, bodo pač sami še lažje plačali. Pridobitni krogi v Kranju jasno vidijo v tem veliko nevarnost za vse gospodarsko življenje v Kranju, da bo s tem udarjena splošna trgovina in obrt. Vsa trgovska mesta skušajo odstraniti vsako oviro trgovini, pri nas se pa uveljavljajo srednjeveške carinarnice in mitnice, ki so ovira trgovini in napredku.

Interesantno pri vsem vprašanju radi občinskih trošarin je pa to, da je v tem oziru popolnoma odpovedal uradniški in delavski stan. Proti trošarinam se bore obrtniki in trgovci, uradniki in delavci pa niso niti z mezincem ganili proti tro-

šarinam, dasi so najbolj udarjeni po občinski trošarini ravno delavci in uradniški. Še več! Ravno uradniški zastopniki v občinskem odboru so največji zagovorniki občinske trošarine. Tega menda ni nikjer na svetu, razen v Kranju!

Kranjski občinski proračun za 1. 1935-36

IZDATKI

1-1. **Prejemki občinskih uslužbencev:** Delovodja Din 27.000; blagajnik 36.000; služitelj 14.400; 2 pragmat. uradnika 48.600; občinski ekonom 16.800; monter 24.000; trošarinsko osobje 70.000.

1-2. **Osebna in imovinska varnost:** Redarji 63.000; nočni čuvaj 12.000.

1-5. **Kmetijstvo, živinoreja, gozdarstvo:** Živinodravnik Din 24.000; živinoglednik 5.200; konjač 1.200.

1-6. **Narodno zdravje:** babica (2) 4.800.

1-9. **Občinsko gospodarstvo:** Upravitelj klavnice Din 12.600; tehtničar Din 3000.

2. **Pokojnine:** Milostnina Gogala Ivan Din 7.200.

6. **Posebne nagrade in doklade:** Nagrade 16.000; cerkovniku 1500; grobokopu 2.000; knjižničarju narod. čitalnici Din 12.000.

7. **Materijalni izdatki:** Potni in prevozni stroški Din 10.000; pisarniški material 9.000; kurjava pisarn 9.000; razsvetljava pisarn 3.000; čiščenje pisarn 3.600; Službeni list in Samouprava 1000; poštné, telegrafiske in telefonske pristojbine 1.500; stroški nabora 600; članarina za župansko zvezo 600; vzdrževanje pokopališča 600; bol. zavarovanje uslužbencev 25.000; pokojninsko zaščitno uslužbenec 10.500; banovinski pokojninski sklad 2.000; vojaške zadeve, knjige in drugo 3000; obramba proti napadu iz zraka 5000.

8. **Osebna in imovinska varnost:** Vzdrževanje sreskega načelstva Din 8.654; vzdrževanje policije 8.000; prispevek gasilnim društvom 8.000; javna razsvetljana 70.000; odgonstvo 500; požarni ogl. Din 800.

9. **Narodna prosvetna:** Narodna šola v Kranju Din 99.888; najemnina tekstilne sole 40.000; sokolsko letno telovadišče 2.000; podpora sokolskim četam 10.000; podpora drugim kulturnim društvom 5.000; podpora gledališčem (Narodni čitalnici) 4.000; dijaške podpore (Dijaška kuhinja) 7.000; glasbena šola 12.000; Rdeči križ 500; zgodovina mesta Kranja 10.000; javna ljudska knjižnica 4.000; Podpare: Narodni strokovni zvezni 2.000; krajevnemu odboru vojnih invalidov 1.000; socialnemu skladu Jadranke straže 1.000; „Svobodi“ 1.500; odboru za postavitev spomenika kralju Aleksandru I. v Ljubljani 5.000; Družbi sv. Cirila in Metoda Din 500; Glasbenemu društvu 2.000; „Korotanu“ 2.500; delav. podpornemu društvu 500; streljački družini 1.000; Jugoslovanski strokovni zvezni delavstva in nameščenstva 500; „Edinstvo“ J. N. A. K. 500; revnim akademikom ljublj. univerze 500; akciji za gradnjo hidrotehničnega instituta 1.000.

10. **Finančna stroka:** 7 odst. od posojila Din 800.000 od nakupa graščine Prevole Din 56.000.

11. **Gradbena stroka:** Vzdrževanje in poprava občin. cest Din 110.000; vzdrževanje škropilnika, bencin in tok črpjan. 20.000; kidanje in odvoz snega 10.000; vzdrževanje in poprava občin. zgradb 50.000; naprava novega regulac. načrta

12. **Dotacije, podpore, stipendije in subvencije:** Kopališča Din 70.000; klavnice 20.000; najemnina kontrole sodov Din 4.800.

13. **Občinsko gospodarstvo:** Vzdrževanje Šmarjetne gore in Starega drevoreda Din 11.000; davki 40.000; zavarovalnina 14.000; vzdrževanje občinskih tehnic: a) Kokriško predmestje 500; b) pri kolodvoru 500; ribarska taksa 3.663; gradbeni stroški za novo kopališče Din 15.000; vodni zadrgi Preddvor-Stražišče prvi obrok Din 30.000.

14. **Trgovina, industrija, obrt in turizem:** Obrtni nadaljevalni šoli D 10.000; Trgovski šoli 8.000; podružnici S.P.D. 1.000; čiščenje, olepsava kraja ter ohranitev spomenikov Din 4.000.

15. **Občinsko gospodarstvo:** Vzdrževanje Šmarjetne gore in Starega drevoreda Din 11.000; davki 40.000; zavarovalnina 14.000; vzdrževanje občinskih tehnic: a) Kokriško predmestje 500; b) pri kolodvoru 500; ribarska taksa 3.663; gradbeni stroški za novo kopališče Din 15.000; vodni zadrgi Preddvor-Din 30.000.

16. **Dotacije, podpore, stipendije in subvencije:** Kopališča Din 70.000; klavnice 20.000; najemnina kontrole sodov Din 4.800.

17. **Nepričakovani stroški:** Kredit za nezadostno preliminirane materijalne razhodke po vseh strokah proračuna Din 25.000; kredit za nepričakovane materijalne razhodke po vseh strokah proračuna 25.000; naložba za šolski fond Din 100.000.

Skupaj Din 1.888.368.—

DOHODKI

1. **Občinska doklada:** Na vse državne neposredne davke 35 odst. Din 562.872.

2. **Občinske trošarine:** Vino, vinski mošt Din 247.000; pivo 39.000; žganje 83.000; meso, užitnina in oglednina Din 70.000.

3. **Občinske takse:** Takse od 3-1 do 3-22 Din 25.000; sejminka 17.500; tržnina in tržna davščina 49.000; tehtarina 30.000; kopalniške takse 800; vodarina 90.000; stojnice na mestnem trgu 5.000; 7 odst. obresti od drž. investic. posojila 875; obresti priv. agrarne banke 300; trošarina 420.000; povrnjene obresti od posojila za Prevole 56.000.

4. **Odkupnina za osebno delo Din 6000.**

6. **Dohodek od posestev:** Najemnina posestev Din 36.400; zakupnina lova Din 2.630; zakupnina ribolova 16.617.

8. **Presežek dohodkov nad razhodki pri občinskih gospodarskih podjetjih:** Klavnica Din 60.000.

9. **Razni nepričakovani dohodki:** razni dohodki Din 10.000.

Skupaj Din 1.827.994.—

Pripombe k kranjskemu obč. proračunu

G. dr. Saboty in g. Fock sta poslala glede proračuna mestni občini sledeče pripombe:

V smislu čl. 96 zakona o občinah stava v letosnjemu občinskemu proračunu sledeče pripombe, o katerih naj se razpravlja v občinskem odboru povodom proračunske seje in naj se o stavljениh predlogih sklepa:

I. Splošne pripombe.

Zakon o občinah predpisuje izrecno, da se ima proračun predložiti najkas-

neje 3 mesece pred potekom proračunskega leta. Dolžnost občinske uprave je bila, da bi proračun že pred meseci predložila, ne pa

nost, ki naj ostane prikrita davkoplačevalcem, ampak mora biti vsem občinarem ob priliki, ko je proračun stavljen na upogled, na razpolago. Osobito ne more biti nobena tajnost pri kranjski občini, ko večina kranjskega občinskega odbora z županom na čelu dopušča, da se vse občinske zadeve v občinskih zastopih razpravlja in v njih obvezno za odbornike sklepa v takozvanem JNS klubu, pri katerem imajo odločjujočo besedo občinarji, ki niso člani občinskega odbora. — Te občinarje se potem deklarira za „eksperte“. Proračun sam tudi ne obstaja le v suhih številkah, ki jih obsegajo uradni formular, ampak obsegajo vse priloge in vse podatke, katere našteta navodilo banske uprave, da se imajo predložiti.

Dne 23. t. m., ko je bil drugi dan občinski proračun razpoložen, sem ga jaz dr. Saboty hotel pogledati, pa sem dobil na razpolago le proračun, v kolikor ga vsebuje uradni formular. Moji zahtevi, naj se mi dovoli upogledati tudi navodilo kr. banske uprave za letošnje leto, se ni ugodilo zaradi izrecnega naročila predsednika občine. Tudi ni bila proračunu priložena nobena priloga — Proračun zaradi tega ni bil razpoložen, kakor predpisuje zakon, kar izrecno grajam.

II.

Znano nam je, da vsebujejo po odredbi kranjskega župana za nas davkoplačevalce tajna navodila, izrecno naročilo banske uprave, da se imajo pri letošnjem proračunu upoštevati načela, ki so veljala za sestavo lanskoletnega proračuna.

Ker pa lanskoletna navodila še niso bila nobena tajnost in ker so ukazovala kot glavno zahtevo in vodilno načelo pri sestavi proračuna največjo varčnost, katero predložen proračun v ničemer ne upošteva — postane razumljivo, zakaj naj kranjski davkoplačevalci ne izvedejo, kako tudi letos nadzorne oblasti presojajo proračune. Opozorja se le na razpis banske uprave od 9. 12. 1933 No. II 25172-1, zlasti na t. c. (pod B), pa tudi na odlok banske uprave dravske banovine z dne 23. nov. 1931 II No. 27838-1, ki zlasti v točki 4 izrecno določa, da se mora z novimi investicijami povsem prenehati, in v točki 5, da se nova posojila občinam ne bodo dovoljevala. Vsa ta navodila, vsemi ti predpisi in ukazi o skrajinem varčevanju, izdani od ministarstva finančnih in banske uprave, so še danes v polni veljavni in občina jih ni le dolžna popolnoma upoštevati, ampak je obvezana, da jih celo pred občinsko sejo odbornikom prečita ter tako opomni na njih dolžnost, ne pa da jih skriva ter skuša tako svojim davkoplačevalcem onemogočiti, da bi zvedeli, kaj oblasti predpisujejo. Vseh teh načel se že lanski proračun ni držal, letošnji pa jim je naravnost v zasmeh. Lanski proračun se je gibal v dohodkih in izdatkih okoli okrogle vsote 1.500.000 Din, letošnji pa se je kar naenkrat zvišal na ok. vsoto 1.900.000 Din, torej za več kot tretjino, kakor da bi se gospodarske razmere v enem samem letu, in sicer v letu najhujše gospodarske krize in depresije tako izdatno zboljšale, ko vendar vsak pridobitnik ve, da so se dohodki prav pri vsakem prebivalcu v Kranju, ki ne dobiha stalne plače, v zadnjem letu najmanj za eno tretjino oslabšali. Skok, ki ga napravlja letošnji proračun, napravlja vtič, da so oni, ki so ga sestavljali, pozabili na vse to, zlasti da je Kranj še vedno malo mesto z borimi 4 tisoč prebivalci, med katerimi pa je v celem 360 cenzitov, ki so podvrženi plačevanju pridobitne; le žal, da je med občinskimi odborniki razmeroma teko majhno število takih cenzitov. Tendenca letošnjega proračuna je, da se kranjska občina znatno približuje izpolnitvi onega programa, ki se je izrekel v času volilnega boja, da je treba odpraviti 3 sramote, katere je kranjsko občinsko gospodarstvo v prejšnjih letih „zakrivilo“: da ima prenizke občinske doklade, da je prihranilo okoli 2 milijona premoženja za šolo in da nima občina nobenega dolga. Letošnji proračun je te tri sramote skoro popolnoma odpravil.

Povsod drugod je največja skrb občinskih očetov, da v teh silno težkih gospodarskih časih občinska bremena ne zvišujejo — v Kranju pa se je zadnjih mesecev v javnosti mnogo razpravljalo, kako se je treba potruditi, da se sestavi kolikor mogoče visok proračun — in osnutek kaže, da je to v polni meri uspel, kajti občinske dajatve naj se po letošnjem proračunu v primeri z doseganjimi skoraj podvojijo.

Brez vsakega stvarnega, gospodarskega in še najmanj finančnega načrta, mnogokrat brez oblastnega dovoljenja se začenjajo, nadaljujejo in poskušajo razne investicije ter delajo dolgoročne.

Najmodernejši eksperiment tega novega gospodarstva pa je poskus, občino natrpati z velikim številom uslužbencev, ki bodo postali trajno breme občine. — Tozadievne proračunske postavke so za mesto s 4000 prebivalci naravnost strahotne.

Še en tak proračun, in program, postavljen pri zadnjih občinskih volitvah, bo dosežen.

III. Pripombe k izdatkom.

Izdatki za občinske uslužbence so letos z vsemi pripadki zvišali za nad 150.000 Din. Ker je občina že lansko leto začela z nastavljanjem novih nameščencev in letos v tako velikem obsegu nadaljuje, izgleda, da si je postavil ta občinski zstatop za eno svojih glavnih nalog, občino stalno obremeniti z izredno velikim številom uslužbencev, četudi brez potrebe, kar bo imelo za posledico, da bodo narasla za občino sčasoma tako velika personalna bremena, da bodo izčrpala velik del normalnih dohodkov.

Pred vsem se predlaga, da se črta postavka za delovodjo, ki je absolutno nepotreben za občino s 4000 prebivalci pri sedanjem zelo dobrem uradniškem aparatu, ki pa je tudi danes že večji, kakor ga ima vsaka druga enako velika občina v celi državi. Občinski odbor sedaj motivira nastavitev posebnega delovodja z juridično izobrazbo kot zahtevo banske uprave, pri tem pa pozabi povediti, da je tozadiven poziv banske uprave, ki vbroča nastavitev juristične povzročila potom osebnih intervencij! Ako je tedaj občina sama povzročila dotičen poziv banske uprave, potem tudi sama lahko odloča, ali je delovod z juridično izobrazbo že sedaj potreben ali ne.

Predlaga se tudi črtanje izdatkov za nočnega čuvanja, ki je popolnoma nepotreben. Občina ima itak svoje stražnice, od katerih se je četrtega nastavilo izrecno iz razloga, da bo mogoče vzdrževati redno nočno službo. Čemu naj bo še poseben občinski nočni čuvaj, morda celo s helebardo, ne vemo, gotovo pa je, da ni potreben.

Predlaga se črtanje vseh izdatkov za trošarinsko obje, ker ne bo trošarina, v kolikor je po zakonu dopustna, prav gotovo niti toliko donašala, kolikor znašajo izdatki za njo. Obširnejše o tem glej pripombe pod dohodki o trošarini.

Predlaga se črtanje plače knjižničarju Narodne čitalnice, katerega naj Narodna čitalnica sama plačuje.

Predlaga se znižanje počasnih in prevoznih stroškov od 10.000 Din na 2000 Din, kolikor je znašala ta postavka lansko leto.

Črta naj se postavka vzdrževanje policije 8000 Din. Dotacije pod tem naslovom so bile v zadnjih letih tako obilne, da je zadnji čas, ako za letošnje leto enkrat popolnoma odpadejo.

Popolnoma naj se črta postavka gasilnim društvom. Gasilno društvo v Kranju ima dovolj lastnega premoženja, poleg tega pa ima ogromne dohodke od svojih prireditev, za druga gasilna društva naj skrbe lastne občine. Poseben kapital tvorijo ogromne podpore raznim društvom, ki znašajo 86.000 Din. Če se primerjajo podpore društvom v drugih enako velikih slovenskih mestih, kakor Kamnik, Novo mesto, Celje, Ptuj itd., potem se vidi, kako velikodušno in velikopotezno se v Kranju z občinskim denarjem razpolaga.

Postavke za vzdrževanje in popravo občinskih cest, šklopilnika, bencina ter kanalizacija v znesku kar 160.000 Din imajo namen občini dati ogromne vsoze za poljubno uporabo, kar je nedopustno in je treba povsem črtati, dokler se ne izkaže poraben program in načrt. Take povsudne postavke so nedopustne.

Črta je treba tudi postavka za vzdrževanje in poprave občinskih zgradb v znesku 50.000 Din, glede katere povsudne postavke velja isto, kakor glede prejšnje.

Predlaga se črtanje zneska 25.000 Din za napravo regulacijskega načrta. V lanskem proračunu je bil ta namen votiranih 50.000 Din, od katerih se je po oddanih delih smelo porabiti le 25.000 Din, in mora preostanek preostanek iz lanskega leta v znesku od 25.000 Din.

Predlaga se črtanje postavke za napravo novega straničnega v znesku 40.000 Din. Lansko leto je bilo votiranih v ta namen 25.000 Din in se je javno straniče tudi napravilo.

Ako se hoče tudi napraviti zoper javno straniče, ki naj stane skoraj še enkrat več kakor lansko leto, je potrebno za to že odobrenih načrtov itd. Ker vsega tega se ni, naj se ta postavka črta.

Postavka davki naj se ustavi z onim zneskom, ki je resnično predpisani, ne pa z okroglo vsoto 40.000 Din. Ako je resniča, da so se lanski davki, ki so bili preliminirani s 25.000 Din, letos povisili

li tudi občini na 40.000 Din, je to opomin občini, da naj se zaveda, da so letos že državni davki toliko večji, zato naj občina ne nalaga svojim občinarenjem toliko novih bremen, ker je notorично, da imajo poleg tega še letos manjše dohodke, kakor so jih imeli lansko leto. Predlaga se popolno črtanje postavke **gradbeni stroški za novo kop. 150.000 Din, in postavke, ki so s tem v zvezi 70.000 Din,** skupaj tedaj za kopališče kar znesek 200.000 Din. Za novo kopališče, za katero je občina že do danes izdala celih 310.000 Din, še vedno ni nobene oblastvene odobritve, nobenih oblastveno potrebnih načrtov in tudi ni še nobenega oblastnega dovoljenja za najetje posojila in vendar je bila že v lanskem proračunu dana in pozneje tudi izčrpana postavka od 70.000 Din.

IV. Pripombe k dohodkom.

Občinske doklade na vse državne neposredne davke v višini 35 odst. izkazujejo vsoto dohodkov za 562.000 Din, med tem, ko so bili lansko leto preliminirani na 445.000 Din, a so v resnici onesni veliko večjo vsoto. Ker se število cenzitov od lanskega leta na letos ni zvišalo, ampak znižalo, saj mora biti tudi občini znano, da so mnogi obrtniki in tudi trgovci prav zaradi prevelikih davkov morali svoj obrat ustaviti, je že iz ten golih številk razvidno, za koliko se je direktna doklada na posameznika povisala. Vsakemu občanu pa je znano in moral bi biti tudi občini, da bo donos občinske doklade letos izdatno višji, kajti vsakdo v Kranju ve, da je bila predvsem pridobinata letos neprimerno više odmerjena kakor lansko leto, zaradi česar bo 35 odst. letos onesni občini več, kakor je predvideno. Pri količki previdnem gospodarstvu bi morala občina pri teh razmerah občinsko doklado znižati, najmanj za 10 do 15 odst., ne pa jo pustiti na isti višini, kakor je bila lansko leto. Stavi se predlog, da se občinska doklada zniža na 25 odst.

Kopališka taksa: Kopališka taksa se omenja zgorj iz razloga, ker je značilna za vse proračun. Z isto opravljenočnostjo in na isti podlagi, kakor je bila lansko leto vnesena v znesku 10.000 Din, je letos v znesku 800 Din, kar naj se črta.

Trošarina: Trošarina, ki fungira v proračunu z zneskom 420.000 Din, predstavlja oni ponesrečeni poskus sedanje večine občin, odbora, ki hoče Kranj s 4000 prebivalci postaviti kot veliko mesto, ki se zapre s trošarinskim zidom od oklice in ki si hoče dovoliti lukus svojemu prebivalstvu življenske potrebščine pod vsakim pogojem in vsem brez izjemne podražiti in to zaradi popolnega nepoznanja faktičnih razmer in v napovedi domnevi, da bo s trošarino zlasti industrijo v mestu zadela. Ker je ta domneva napačna, predstavlja poskus, industrijo, ki je bila v zadnjih letih glavni vir dohodkov in blagostanja v Kranju, prisiliti do nezakonitih dajatev, s tem pa tudi favorizirati ono industrijo, ki se nahaja izven pomerija mesta, na primer ono na Gaštru ali na Primskovem. Zatrjevanje propagatorjev trošarine pri vseh oficielnih in neoficielnih prilikah, da bo trošarino plačala le zgorj in to zaradi popolnega nepriznanja faktičnih razmer in v napovedi domnevi, da bo s trošarino zlasti industrijo v mestu zadela. Ker je ta domneva napačna, predstavlja poskus, industrijo, ki je bila v zadnjih letih glavni vir dohodkov in blagostanja v Kranju, prisiliti do nezakonitih dajatev, s tem pa tudi favorizirati ono industrijo, ki se nahaja izven pomerija mesta, na primer ono na Gaštru ali na Primskovem. Zatrjevanje propagatorjev trošarine pri vseh oficielnih in neoficielnih prilikah, da bo trošarino plačala le zgorj in to zaradi popolnega nepriznanja faktičnih razmer in v napovedi domnevi, da bo s trošarino zlasti industrijo v mestu zadela. Ker je ta domneva napačna, predstavlja poskus, industrijo, ki je bila v zadnjih letih glavni vir dohodkov in blagostanja v Kranju, prisiliti do nezakonitih dajatev, s tem pa tudi favorizirati ono industrijo, ki se nahaja izven pomerija mesta, na primer ono na Gaštru ali na Primskovem. Zatrjevanje propagatorjev trošarine pri vseh oficielnih in neoficielnih prilikah, da bo trošarino plačala le zgorj in to zaradi popolnega nepriznanja faktičnih razmer in v napovedi domnevi, da bo s trošarino zlasti industrijo v mestu zadela. Ker je ta domneva napačna, predstavlja poskus, industrijo, ki je bila v zadnjih letih glavni vir dohodkov in blagostanja v Kranju, prisiliti do nezakonitih dajatev, s tem pa tudi favorizirati ono industrijo, ki se nahaja izven pomerija mesta, na primer ono na Gaštru ali na Primskovem. Zatrjevanje propagatorjev trošarine pri vseh oficielnih in neoficielnih prilikah, da bo trošarino plačala le zgorj in to zaradi popolnega nepriznanja faktičnih razmer in v napovedi domnevi, da bo s trošarino zlasti industrijo v mestu zadela. Ker je ta domneva napačna, predstavlja poskus, industrijo, ki je bila v zadnjih letih glavni vir dohodkov in blagostanja v Kranju, prisiliti do nezakonitih dajatev, s tem pa tudi favorizirati ono industrijo, ki se nahaja izven pomerija mesta, na primer ono na Gaštru ali na Primskovem. Zatrjevanje propagatorjev trošarine pri vseh oficielnih in neoficielnih prilikah, da bo trošarino plačala le zgorj in to zaradi popolnega nepriznanja faktičnih razmer in v napovedi domnevi, da bo s trošarino zlasti industrijo v mestu zadela. Ker je ta domneva napačna, predstavlja poskus, industrijo, ki je bila v zadnjih letih glavni vir dohodkov in blagostanja v Kranju, prisiliti do nezakonitih dajatev, s tem pa tudi favorizirati ono industrijo, ki se nahaja izven pomerija mesta, na primer ono na Gaštru ali na Primskovem. Zatrjevanje propagatorjev trošarine pri vseh oficielnih in neoficielnih prilikah, da bo trošarino plačala le zgorj in to zaradi popolnega nepriznanja faktičnih razmer in v napovedi domnevi, da bo s trošarino zlasti industrijo v mestu zadela. Ker je ta domneva napačna, predstavlja poskus, industrijo, ki je bila v zadnjih letih glavni vir dohodkov in blagostanja v Kranju, prisiliti do nezakonitih dajatev, s tem pa tudi favorizirati ono industrijo, ki se nahaja izven pomerija mesta, na primer ono na Gaštru ali na Primskovem. Zatrjevanje propagatorjev trošarine pri vseh oficielnih in neoficielnih prilikah, da bo trošarino plačala le zgorj in to zaradi popolnega nepriznanja faktičnih razmer in v napovedi domnevi, da bo s trošarino zlasti industrijo v mestu zadela. Ker je ta domneva napačna, predstavlja poskus, industrijo, ki je bila v zadnjih letih glavni vir dohodkov in blagostanja v Kranju, prisiliti do nezakonitih dajatev, s tem pa tudi favorizirati ono industrijo, ki se nahaja izven pomerija mesta, na primer ono na Gaštru ali na Primskovem. Zatrjevanje propagatorjev trošarine pri vseh oficielnih in neoficielnih prilikah, da bo trošarino plačala le zgorj in to zaradi popolnega nepriznanja faktičnih razmer in v napovedi domnevi, da bo s trošarino zlasti industrijo v mestu zadela. Ker je ta domneva napačna, predstavlja poskus, industrijo, ki je bila v zadnjih letih glavni vir dohodkov in blagostanja v Kranju, prisiliti do nezakonitih dajatev, s tem pa tudi favorizirati ono industrijo, ki se nahaja izven pomerija mesta, na primer ono na Gaštru ali na Primskovem. Zatrjevanje propagatorjev trošarine pri vseh oficielnih in neoficielnih prilikah, da bo trošarino plačala le zgorj in to zaradi popolnega nepriznanja faktičnih razmer in v napovedi domnevi, da bo s trošarino zlasti industrijo v mestu zadela. Ker je ta domneva napačna, predstavlja poskus, industrijo, ki je bila v zadnjih letih glavni vir dohodkov in blagostanja v Kranju, prisiliti do nezakonitih dajatev, s tem pa tudi favorizirati ono industrijo, ki se nahaja izven pomerija mesta, na primer ono na Gaštru ali na Primskovem. Zatrjevanje propagatorjev trošarine pri vseh oficielnih in neoficielnih prilikah, da bo trošarino plačala le zgorj in to zaradi popolnega nepriznanja faktičnih razmer in v napovedi domnevi, da bo s trošarino zlasti industrijo v mestu zadela. Ker je ta domneva napačna, predstavlja poskus, industrijo, ki je bila v zadnjih letih glavni vir dohodkov in blagostanja v Kranju, prisiliti do nezakonitih dajatev, s tem pa tudi favorizirati ono industrijo, ki se nahaja izven pomerija mesta, na primer ono na Gaštru ali na Primskovem. Zatrjevanje propagatorjev trošarine pri vseh oficielnih in neoficielnih prilikah, da bo tro

bo kril trošarinske režije, ki jo letošnji proračun že v tako strahotni višini izkazuje. — Zaradi tega proč s trošarino, proč s trošarsko mejo, proč s favoriziranjem industrije izven mesta!

Predlagata se, da se črta proračunska postavka o trošarini, obenem pa tudi vse ostale proračunske postavke, ki so z njo v zvezi.

Končni predlog

da se vse te pripombe pri proračunski občinski seji od besede do besede prečitajo ter da se o vseh stavljenih predlogih posamiči razpravlja, sklepa in glasuje.

Navodila iz Kranja

Gašperlin Ivan, trgovec in gostilničar v Šenčurju, Šter Jakob, bivši župan v Šenčurju, Jagodic Janko, bivši občinski tajnik v Šenčurju, Sušnik Martin in Verbič Anton, posestnika v Šenčurju, so dne 27. 6. 1932 podpisali ovadbo sreskemu načelstvu potom JRKD v Kranju, v kateri so trdili, da je hranilnica in posojilnica v Šenčurju dne 31. 12. 1931 prodala hišo št. 63 v Šenčurju svojemu predsedniku Umniku Antonu pod polovično ceno in s tem svoje člane oškodovala za veliko vsoto. Ovadba navaja, da je bila pogodba sklenjena popolnoma tajno ter sigurno celo brez vedenosti odbora, ki sestoji razen par odbornikov iz starih možakarjev, ki se sploh ne zavedajo resnosti časa in položaja in slepoozaupajo svojemu predsedniku in pridijo vse, četudi v zelo veliko škodo zadružnikov, če jim Umnik ukaže ozir, prigovarja. Zato podpisani odbor zahteva, da se kupna pogodba razveljavlja. Nadaljnja utemeljitev te zahteve pa se glasi:

„Sigurno je dognano, da je Hranilnica in posojilnica v Šenčurju pod vodstvom Antona Umnika vršila svoje posle zelo pristransko in strankarsko. Obrestna mera se je merila po zaslužah strankarstva. Tudi posojila so se dajala največ v tem pogledu. Na dolžnike, ki niso pripadali nekdani SLS, pa je Umnik, ki je imel splošno moč pri zavodu, zelo deloval, vplival in pritiskal ob času državnih volitev dne 8. novembra 1931 in sploh vedno ob vsaki priliki, kjer se je šlo za politično stvar.“

Znano je, da je Hranilnica in posojilnica v Šenčurju izdajala lepe vsote v ta namen strankarstva. Dajala je podpore v namen, da se ruši dobrobit države oz. je podpirala društva, ki so rovarila proti državi. Nabavila je kroje „Kolo-klobu“, ki je bil ustavljena radi tega, da uničujejoče deluje proti „Sokolu“, ki je krasno deloval, a se je bilo batiti, da bi pod pritiskom društva, ki imajo polne

roke denarja, ne začel postajati malodušen, ker so njegovi nasprotniki noč in dan na delu za razrušitev „Sokola“. Sokolsko društvo nima lastnega doma ter ga zaradi krize ne more napraviti, zaradi tega pa je delovalo s tem večjo močjo „Prosvetno društvo“, ki je tudi imelo v hranilnici in posojilnici katerega vodja je bil tudi Umnik Anton z njegovim zvestim zavezaikon kaplanom Vavpotičem, največjo oporo.

Gasilno društvo v Šenčurju je večkrat prosilo Hranilnico in posojilnico v Šenčurju za podporo, ker je pred leti mnogokrat gorelo ter se jih je za to potrebno orodje precej pokvarilo, a ker je društvo v rokah zavednih državljanov, ki je šlo 8. novembra korporativno na volišče s svojo godbo na čelu, ni dobilo nikake podpore, pač pa jo je hranilnica in posojilnica delila posebnim društvom, ki so strastni pripadniki nekdane SLS stranke. Da bi gasilno društvo v Šenčurju pridobilo kaj potrebnega denarja, je ustanovilo svojo godbo na pihala, obstoječo iz 28. mož, ki dobro napreduje ter sodeluje pri raznih sokolskih in drugih patriotskih prireditvah. Tudi ta godba je prosila hranilnico in posojilnico za gmočno podporo, a brezuspešno, pač pa je hranilnica in posojilnica delovala na to, da bi se ta godba razbila ter žrtvovala mnogo denarja za kontragodbo, takozvano „Farno godbo“, ki bi delovala pod vodstvom Antona Umnika in kaplana Vavpotiča ter je imela naman prvič nastopiti dne 26. maja t. l. (Sv. Rešnje Telo) z zelenimi znaki, da bi javno pokazala svojo protidržavno idejo in delala in netila to gnušno propagando. Le-ta godba je spremljala po izgredih dne 22. maja t. l. svoje pristaše sosednih vasi, ki so se vračali proti domu, z živahnim igranjem in glasnim klici proti državi, proti Kralju in proti lastni domovini.

Kakor je iz zgoraj navedenega razvidno, je vsa ta društva, ki so izvajala najpodlejšo gonjo proti državi in svoji lastni domovini, najvztrajnejše in najuspešnejše podpirala Hranilnica in posojilnica v Šenčurju, zaradi tega odbor Jugoslovanske Radikalne Kmetijske Demokracije v Šenčurju odločno zahteva, da se Umniku Antonu, ki je sedaj vsled izgredov, ki so se vršili dne 22. maja t. l. v Šenčurju pod njegovim vodstvom, v zaporih v Beogradu, odvzame predsedniško mesto hranilnica in posojilnice v Šenčurju.“

Podpisani nadalje zahtevajo, da se postavi hranilnici in posojilnici v Šenčurju komisar ter da naj se odredi, da hranilnica in posojilnica v Šenčurju prirede občini, ki bo s težkimi žalji kmečkih rok pridobljeni denar pošteno razdelila.

To vlogo je sresko načelstvo v Kraju predložilo kraljevski banski upravi in ta dejelnemu sodišču v Ljubljani, ki je odredilo po Zadružni zvezzi v Ljubljani nenapovedano revizijo hranilnice in posojilnice v Šenčurju. Zadružna zvezza je revizijo izvršila ter po svojem revizoru ugotovila, da v vlogi navedeni očitki in zatrjevanje interesom zadružnikov škodljivo in nepravilno poslovanje, niso resnični.

Ako se upošteva, da je bila ovadba sestavljena le 5 dni po znanih šenčurskih dogodkih, si ni težko predstavljati velike nevarnosti, ki je pretila hranilnici in posojilnici v Šenčurju ter vsem članom njenega načelstva in nadzorstva, zlasti načelniku Umniku Antonu, sedanjemu predsedniku občine, kakor tudi preč. g. Vavpotiču Francu, sedanju kaplaju, sedaj župniku v Šenčurju. Načelnik hranilnice in posojilnlice Umnik Anton pa se je ob reviziji nahajjal v beograjskih zaporih, preč. g. Vavpotiču Francu pa v zaporih okrožnega sodišča v Ljubljani. S tem, da je revizija ugotovila pravilnost poslovanja hranilnice in posojilnice v Šenčurju, pa še ni bila odstranjena preteča nevarnost za zavod in za člane njegovega načelstva in nadzorstva, kakor tudi ne za preč. g. Vavpotiča Francu. Prisiljeni so bili vložiti zasebno tožbo proti podpisnikom Gašperlinu Ivanu, Šteru Jakobu, Jagodicu Janku, Verbiču Antonu in Sušniku Martinu in sicer hranilnica in posojilnica sama ter člani načelstva in nadzorstva hranilnice in posojilnice v Šenčurju po g. dr. Mohoriču Jakobu, advokatu v Ljubljani, in preč. g. župnik Vavpotiču po g. dr. Natlačenu, advokatu v Ljubljani.

Obtoženci so na prvi razpravi izjavili, da niso podpisali nobene ovadbe, na drugi razpravi pa so po predočenju njihovih podpisov nastopili dokaz resnice. Na tretji razpravi pa je obtoženec Jagodic Janko začel trditi, da je vlogo sam sestavil in jo dal soobtožencem podpisati, ne da bi jim povedal vsebino in ne da bi jo bili podpisniki prečitali. Kljub temu pa so vsi obtoženci junaško še naprej dokazovali, da je vse resnično, kar je v ovadbi navedenega.

Zaslišanih je bila cela vrsta prič. Očitki pa so se od razprave do razprave bolj razblinjali ter so se na zadnji razpravi dne 22. marca navzoči obtoženci Gašperlin Ivan, Šter Jakob, Verbič Anton in Sušnik Martin (Jagodic Janko se nahaja sedaj v zaporih okrožnega sodišča v Ljubljani in se razprave ni udeležil) sami prečipali, da v ovadbi navedene klevete niso resnične. Priči Umniku Antonu in Bricelj Karel sta jasno izpovedali, da je hranilnica in posojilnica v Šenčurju še vedno lastnica hiše št. 63 v Šenčurju ter da zadružnikov z navidez-

no transakcijo, ki je imela le namen, da se zadružnikov ne oškoduje, niso bili oškodovani. Takrat je v Šenčurju neomejeno gospodarila pok. JRKD, ki je imela kovačnico pri Gašperlinu za razne ovadbe na oblasti. Vodilni osebnosti pa sta bili Gašperlinka in Jagodic Jano. Priča Umnik Anton pa je tudi povedal, da je Gašperlin IV. tudi Zormanu Andreju, bivšemu načelniku „Sokola“ prigovarjal, naj podpiše ovadbo, kar pa je slednjši odklonil, češ da mora prej ovadbo prečitati, kakor je Zorman Andrej priči vse to sam pripovedoval. Dalje je pripovedovala priči Umniku Antonu še neka ugledna oseba, ki ni bila zaslišana, da sta obt. Gašperlin in Šter tudi njega prosila, naj podpiše ovadbo ter da so dobili navodila iz Kranja. Pozneje smo zvedeli, da je imenovala dotedna oseba pri tem imeni dveh vplivnih kranjskih oseb.

Obtoženci Gašperlin Ivan, Šter Jakob, Verbič Anton in Sušnik Martin so nato podpisali na sodni zapisnik izjavo, da niso imeli nobenega povoda za očitke v ovadbi ter da obžalujejo, da so predmetno ovadbo sploh podpisali, in se zavezali plačati vse stroške. Nato so člani načelstva in nadzorstva ter hranilnica in posojilnica v Šenčurju in preč. g. župnik Vavpotič umaknili tožbo.

„Navodila iz Kranja“ torej niso dobera svojega namena.

Hranilnico in posojilnico v Šenčurju ter člane načelstva in nadzorstva je zastopal mr. dr. Mohorič Jakob, advokat v Ljubljani, zastopnika preč. g. Vavpotiča g. dr. Natlačena, advokata v Ljubljani, na je nadomeščal g. dr. Megušar Anton, advokat v Kranju; obtožence je branil g. dr. Sajovic Stanko, advokat v Kranju. Sekivevin Marge.

Kandidature

Noče kandidirati.

G. Anton Umnik nas je obvestil, da ne namerava za bližnje poslanske volitve dne 5. maja kandidirati na nobeni kandidatni listi.

V Radovljici ne bo kandidiral, kot poča „Slovenec“, g. Jakob Jan, posestnik iz Gorj.

Kandidata smo dobili za srez Kranj. Za Jeftičeve listo je priglasil kandidaturo Dr. Franca Šemrova. Njegov namestnik Že ni določen.

Na Topalovičeve listi socialdemokratov bodo kandidirali glasom časopisnih vesti na Gorenjskem zaenkrat sledeči kandidati: v Tržiču g. Sova, v Kranju g. Krč, v Kamniku g. Bešter.

Niso še postavljeni kandidati za liste g. Ljotiča (Zbora), jugoslovanske narod-

I. delavsko konzumno društvo je najsolidnejši, najcenejši nabavni vir za vsakega konzumenta! Ali si član te zadruge? — Ali kupuješ vse pri zadruugi?

Lavtičar Josip:

Junaška doba Slovencev

Zgodovinska povest iz 15. stoletja. Godi se na Gorenjskem v času turških vpadow.

Natdaljevanje

Balant je ob štirih popoldne zapustil lipniški grad, ko mu je oskrbnik stisnil dobro plačilo v roko. Kot dober pešec je kar zdrčal po brezini proti Savi, hitel čez savski most in navzgor proti Radovljici. Tu se ni nič ustavil. Vpraševali so ga, kam gre tako hitro. „V Tržič!“ — je kratko odgovarjal. Ob petih je bil na Kamnu. Povedal je, odkod pride, oddal na pergamenu pisano zapečateno poročilo, prejel potrdilo in odšel pod planino Dobrčo na Gutenberg. S kratko pripombo je izročil pismo mlademu vitezu Gašperju Lambergarju in odkorakal po prejetem potrdilu brez pomude v Tržič. Tržičani, že od nekdaj zelo radovedni ljudje, so stikali glave in se vpraševali, kakšen važen opravek ima Balant iz Sničnega. On pa je hitel v grad in oddal pisane graščaku Paradajzarju točno ob sedmih zvečer. Drugo jutro je nesel prav zgodaj na lipniški grad potrdilo o resničnem prejemu „Turških glasov“.

Povsed so se ustrašili tistih par besedi, ki jih je prinesel Balant. On pa je večkrat rekel, da je bil dan 26. aprila leta 1472 zelo slaven dan v njevem življenju.

VIII.

TURKI LETA 1473 DRUGIČ NA

GORENJSKEM

„Turški glasi“, poslani s Hrvškega, so segali v najskrajnejše naselbine kranjske dežele. Zopet tisti strah in tista zmešnjava kakor leto prej.

Vsek je skril svoje imetje tja, kjer je bilo najbolj varno. Veliko polja je ostalo neobdelanega. „Čemu se bomo mučili?“ so govorili kmetje. „Saj nam bo sovražnik vse uničil.“ Že prejšnje leto so zgradili več obrambnih zidov, zdaj so jih všeč jem številu. Rekli so jim tabori ali tabri. Ker nižjega ljudstva ni nihče branil, se je moralno braniši samo.

Kako pa je bilo v tistih časih glede varstva prebivalcev?

Slovenske dežele so morale odbijati najhujše napade z lastno močjo in z lastnimi pripomočki. Kakšne žritev in kakšno junaštvu! Cesarske vojske ni bilo nobene. Plemenitaši so imeli sicer četo vojakov, kar je bilo pa konjikov, je imel vsak nekaj hlapcev v pomoč. O posebnih prilikah so mesta, trgi in samostani poslali določeno število bramborcev ter skrbeli za njih vzdrževanje. Ker pa ta maloštevilna vojska ni zadostovala ob turških napadih, je morala dajati vsaka hiša enega za boj sposobnega moža. Zato čitamo večkrat v narodnih pesmih:

Fantje se zbirajo,
daleč marširajo,
daleč na turško stran,
jaz pa te šrahe ne znam.

Ali pa sledeči dve vrstici:

Jaz pobič pojdem na vojsko
dol na pokraj'no ogrsko.

Na ta način se je zbralok okrog 20.000 mož, toda preteklo je precej časa, preden so bili pripravljeni za boj. Kljub temu niso mogli dosti opraviti, ker so turški jezdci svoje napade izvršili nepričakovano, z veliko naglico na raznih

krajih. V turških četah so bili sami lahki konjiki. Pojavili so se kakor bliski, drli naprej in slično nevihtni planili na prestrašeno ljudstvo. Oropali in požgali so vasi, preden je mogel kdo mislit na odpor. Prav tako hitro so zopet odšli. Zato so kranjski poveljniki prejkomogoče razglasili turške napade. Ako so ljudje pravočasno zvedeli o prihodu Turkov, so vendar še marsikaj rešili.

Tako je bilo v našem slučaju glede „Turških glasov“. Prebivalci so bili dosti zgodaj poučeni o sovražnem napadu. Zdaj so še čakali, kdaj zažarijo zvečer kresovi po gorah. Teh pa leta 1472 na Gorenjskem niso ugledali nikjer. Kmalu je došlo namreč poročilo, da so prodrli Turki samo do Ljubljane. Tukaj so našli vsa mestna vrata zaprta in zidovje močno zastraženo. Zato so postavili šotorje zunaj mesta ter se utaborili za cerkvijo sv. Krištofa, v Šiški in na Poljanah. Naskakovali so mestno zidovje, čez pa niso mogli priti. Toliko hujše so ropali okrog Ljubljane in zažgali župno cerkev sv. Petra, stojecu izven mestnega obzida. Končno so jih odpodile krogle z Ljubljanskim gradom, da so odšli nazaj proti hrvaški meji.

Leto 1472 je torej srečno preteklo za gorenjsko stran. Ljudstvo se je poprijelo zopet vsakdanjega dela.

„Zakaj si nas strašil s tistimi „Turški glasovi?“ je marsikdo očital Balantu. Pa ne zares, temveč v šali. Saj je Balant spolnil svojo domovinsko dolžnost. Od tega časa je imel prosjak iz Sničnega nekoliko večjo veljavno med ljudstvom. Še križkega vikarja postrežnica, ki ga je poprej dostikrat oštela, mu je privoščila vselej kaj boljšega, kadar je prišel v župnišče.

ne stranke, Mačkove liste. Priponjiamo, da zaenkrat v kranjskem okraju niše določenih oseb, ki bi se naj potegovali za kandidaturo na teh listah.

† Dr. Fr. Perne

Ob eni po polnoči je v Ljubljani dne 27. marca umrl profesor verouka v pokoju dr. Frančišek Perne.

Pokojni se je rodil na Povljah pri Trsteniku 28. marca 1861. Gimnazijalne študije je dovršil deloma v Kranju, deloma v Ljubljani, vse z odliko. Po končani gimnaziji je vstopil v ljubljansko semenišče. V mašniki je bil posvečen kot tretjeletnik leta 1887. Kot kaplan pri Sv. Jakobu v Ljubljani je napravil doktorat iz teologije. Jeseni leta 1895 je bil pokojnik posvečen v Kranju kot mestni kaplan. Isto jesen je bila v Kranju spet odprta gimnazija z dvema razredoma in dr. Perne je prevezel pouk verouka na gimnaziji. Na kranjski gimnaziji je pokojni poučeval 17 let. Konec leta 1913-14 se je posloval od kranjske gimnazije in je odšel v službo na humanistično gimnazijo, I. državno, v Ljubljano, kjer je poučeval do leta 1924. ko je stopil v zasluzeni pokoj.

Ni naša naloga, da bi popisovali njegovo znanstveno delovanje, kjer je tudi mnogo storil za slovensko kulturo; poučarjam le, da je bil pokojni idealen duhovnik in vzor vzgojitelja. S svojim skromnim in ljubezničnim nastopom

si je povsod osvojil srca srednjéolske mladine. V Kranju je vzgojil cele generacije slovenske inteligence. Ko se je poslavjal od Kranja, so dijaki ob slovesu jokali na kolodvoru. On pač bil „profesor“, ampak ljubeznički oče in priatelj vseh učencev, katere ni krmil le z duhovno hrano, ampak je mnoge oskrbel tudi telesno s svojo skrbjo za revne dijake.

Leta 1897 je mesto Kranj dozidalo lepo gimnazijsko poslopje in dr. Perne si je stekel veliki zaslug posebno za ureditev gimnazijске kapele. Popisal je tudi v daljšem spisu v Dom in svetu zgodovino kranjske gimnazije.

Pokojni se je tudi še kot vpokojjeni profesor zelo zanimal za Kranj in njegove razmere. Rad je prebiral Kranjski zvon v Gorenjcu. Dr. Perne je strie dr. Jožefa Pogačnika, ki je bil pred nekaj leti vikar v Kranju, in strie pokojnega dr. Perneta, ki je igral veliko vlogo v jugoslovanskem zunanjem ministrstvu kot stalni referent za društvo narodov.

Naj počiva v miru bluga duša!

Iz uprave

Trgovci in obrtniki! Oglase za velikoučno številko že sprejemamo. Pišite takoj, da ne bo prepozno.

Uprava Gorenjca.

Iz uprave. Naročnike, ki še niso plačali načrtnine, prosimo, da nam jo nakažejo do 15. aprila, ker jim bomo sicer list prenehali pošiljati.

terinsko proslavo. Dvorana je bila polna pred vsem mater, ki so prišle pogledati, kaj so jim njihovi malčki pripravili za dar. Spored je bil prav pester. Prav lepo je bilo pokazano življenje razvijajoče se mladine. V svoji razposajenosti so se šolarji spomnili materinskih proslav in s tem pokazali, da niso še tako pokvarjeni, kot se navadno misli. G. Jannik je v svoje izgovoru podal smernice katoliškim materam, kako naj-skrbijo in vzgojujejo svoje otroke. Fantje-kongreganisti so prav lepo izvedli zborno deklamacijo „Angelovo češčenje“, pri kateri so pomagale tudi kongreganistinje. Nasadnje je bila še igra, ki nam je prav lepo pokazala, da tudi svoje oči, samo da bi ga rešila, ka inda tudi svoje oči, samo da bi ga rešila. Lepo pa je bila tudi pokazana skrb, ko ji je smrt pokazala usodo ujenega otroka. Rajši pusti, da otrok umrije, samo da bo pri Bogu. — To je bilo najlepše darilo našim materam, ki so bile vse vesele, ko so videle svoje malčke na odru.

Umrli je včeraj 27. marca po kratki, a mučni bolezni, star 59 let, gospod Vilibald Rus, sreski prosvetni referent. Bil je celih 39 let v službi Šole. Naj počiva v miru. Zalujočim naše iskreno sožalje!

Skupina poselske zveze v Kranju sporoča, da bo občni zbor skupine zadnjo nedeljo v mesecu, to je 31. marca, v dvorani Ljudskega doma v Kranju popoldne ob 3 po končani popoldanski službi božji. K občnemu zboru naj pridejo vse služkinje, pa naj so članice ali ne.

Delavski strokovni tečaj bo spet v nedeljo 31. marca ob 9 dopoldne v Ljudskem domu v Kranju. Predaval bo dr. Igo Šilar o delovni pogodbi. Jugoslovanska strokovna zveza vabi vse delavstvo, pa naj so člani ali ne, na tečaj, da si tako pridobimo potrebno stanovsko izobrazbo, katere pomanjkanje je eden glavnih krvcev današnjega težkega delavskega položaja.

Kavarna hotela „Stara pošta“. Kavarniški orkester pripravlja veselo presenečenje za dne 6. aprila. Vse podrobnosti se še pravočasno objavijo.

Film „Metropolis“ predvaja Mladinska zveza JSZ za delavce in delavke v nedeljo 31. marca ob 9 dopoldne v dvorani Ljudskega doma v Kranju. Vstop prost!

PRIMSKOVO

Možje in fantje, duhovne vaje bodo samo za vas! Čas je, da vstanemo iz spanja in pohitimo k studencu žive vode, da se operemo za velike dneve, ki niso več daleč. Evaristični dnevi morajo biti dnevi znage nad duhom teme. Možje, bodite zvesti čavariji in neomajne temelji krščanskih družin. Vsa bodočnost našega doma bo taka, kakršne bodo naše družine. Možje, pahnite od sebe samoljubje in vse pred sodke, ki vas morda oddaljujejo od vere. Vera naj vam bo najdražji zaklad. Fantje slovenski, zdignite se nad vso nizkotnost in poletite kakor orel k soncu večne ponamidi. Cist in svet naj vam bo vsak dan fantovskega življenja. Bodite veseli, bodite ponosni, da ste sinovi slovenskih mater. Tvoje srce naj vedno prepeva zemlji slovenski, skriti ljubezni in Njemu, ki je Stvarnik tvoj. Hodimo vti k Ježusom. Možje in fantje, pripravite se na duhovne vaje, da boste z večjim veseljem sledili klicarju na novo pot življenja.

mestjem, razen dvorca Prevole, ki je radi malomarnosti upraviteljev meščanskega špitala prešel v plemiške roke in ostal radi tega izven mestnega pomerija. Upravna razdelitev Napoleonove Hirije je dodelila „komuni“ Kranj Še okoliške vasi oustran Save in Kokre, ioda po padcu Napoleona I. v Kranju niso obnovili I. 1814 magistratne uprave; zato Kranj ni prišel v vrsto avtonomnih mest. Postal je radi uvedbe **okrajne ustave glavna občina. Z zakonom od 17. marca 1849 in od 5. marca 1862 je bila urejena kranjska občina; mesto Krajan po načelih novega občinskega reda, ki je bil v veljavni do pred kratkim izdanega občinskega zakona. Ta je izenačil prilike v naši kraljevini.**

Sele leta 1921 se je povečal obseg občine, ko so radi razvoja tkalniške industrije na desnem bregu Save, kjer se je nahajat že prej tudi kranjski kolodvor, odecipili zemljišča Jugosloške d.d. pod Gaštejem, kolodvorski kompleks do vrha Kalvarije vas Gorenja Bava in sicer pod cesto v Rakovico do Kozorepa od katastralne občine Stražišče ter priključili Kranju. Razmejitvena komisija je s tem obnovila skoro do piščice staro mejo med kranjskim in škofjeloškim deželjskim sodiščem, ki je bila potegnjena po stoletnih krvavih borbah I. 1628. Potekala je od travnika nad Dušarjevo jamo in mimo zdravilnega vrelca ob poti na Kalvarijo do kamenite stene

Duhovne vaje bo vodil g. dr. Pavel Simončič dne 13., 14. in 15. aprila. Točen razpored boste prejeli vsi pravočasno.

Postavili bomo spomenik v spomin evarističnega kongresa. Fantje, vi ste poklicani in vaša naloga je, da postavljate mlaje za praznične dneve. Letos pa boste postavili mlaj, ki bo stalno opominjal, da je imel slovenski narod veliki praznik v letu 1935. Ta mlaj naj bo klicar poznam rodovom, da je naša vas bila vedno zvesta njemu — kralju kraljev. Ali ne bi bil primeren čas za posvetitev tega križa ravno v času duhovnih vaj! Upamo, da boste vse tako urediti, da bo v ponov naši vasi.

Bivšemu županu Lokarju je pretekli teden pogorel pod. Ogenj je uščil v pol ure vse. Ker je bil pod prazen in že v slabem stanju, ni prevelike škode. Kako je pozar nastal, je veliko vprašanje.

Brivec g. Kos se je presebil v hišo g. Kebra; istotam je nova poslovnačica Mlekarske zadruge Naklo. V poslovničici dobite vedno sveže mleko, smetano in maslo.

Strelska družina. Gorenjec je že nekajkrat poročal o delovanju naše Sirelske družine. V zadnjem času so se pri vodstvu te družine izvršile velike spremembe. Upamo, da bo novo vodstvo bolj razumelo pomen te družine. Novi odbor je sestavljen takole: predsednik g. Andrej Šorli, podpredsednik Sajovic Franc, tajnik Viktor Bizjak. Streljanje se vrši vsako nedeljo popoldne. Ljudstvo naj paži na znamenja, da ne bo nesreče.

PREDOSLJE

Evaristični križ. Na praznik Mar. oznanjuje doživela naša fara krasno slovesnost. Preteklo sredo popoldne smo namreč postavili na mestu, kjer je stal ob proslavi 1900 letnice našega odrešenja oni oltar, na katerega ne bo zlepa pozabil, kdor ga je videl, evaristični križ — visok 12 m, iz neomajne jelke, s kličkom in hostijo na krizišu. Na praznik smo ga slovensko blagoslovili. Okrog tri četrtna na 7 so oživele vse ceste, ki vodijo v Predoslje. Do sedmih se je zbrala vsa predaška fara pri kapelici Matere božje. Tam smo najprej zapeli litanije Matere božje. Takega petja pri nas še nismo doživel. Pelo je res od kraja, moški in ženske in to s takim navdušenjem, kakor ga more povzročiti te pravo ljudsko petje. Po petih litanijah smo se v procesiji s pričaganimi svečami med petjem evarističnih in Marijinih pesmi podali do evarističnega križa. Ta procesija je bila spet nekaj nepozabnega. Pri križu smo najprej zapeli dve kitice o križu. Nato nam je g. dr. Krek podal v globoko zasnovanem govor ponem evharističnega križa. Govor je sledil blagoslov križa. Končno smo zapeli še zadnjo kitico o križu in se podali spet v procesiji v cerkev po blagoslov. Celotno slovesnost smo zaključili iz angelskim češčenjem, katerega je vsa cerkev, navdušena od čudovite slavnosti in radi praznika, zapela res iz celega srca.

SENČUR

„A njega ni...“ Krajevna skupina bojevnikov v Senčurju je uprizorila v nedeljo v dvorani Ljudskega doma pretresljivo vojno dramo „A njega ni“. Igra je popoln izraz narodnega življenja in mišljena v letih svetovne morije. Najprej izraža čuvstvo mladeniča pri slovesu od ljubljenih domačih, ki vojaku-novincu storí malosrčnega, saj zapušča vedno jasen svet ki-peče mladosti ter odhaja v strahovito divjanje gorja in smrti. Posebno težka je ločitev od neveste. Vojak pride na vojsko, hrabro se bori, a sovražna krogla mu konča življenje. Tako so padali najboljši sinovi naših planin, ker so poslušali glas zakonov. V tistem domovanju počivajo legije mrtvih junakov že dolgo let... Lovorov venec oznanja zmagovalje po jeklenih bojih. — Naj preidemo na igrovake. Mognim sta privabila solze v oči Stefan (Mohor Iv.) in Minka (Rabič Ivanka). Ustvarila sta močna odrška lika s tragiko, ki sta jo pravilno stopnjevala do viška. Anica (Pavla Rabičeva) je podala s polnim doživljajem globoko občute no bol sestre, ki pogumno vztraja na razvalinah usodenih viharjev. Zelo posrečene type sta upodobilja Klemenova mati (Jagodič Milka) in Klemenova oče (Kokalj Valentin). Enako so bili pohvalni župan, prijatelj Jože in Jurček. Gene-

Razvoj kranjske občine

V svojih pričetkih gre teritorij kranjske občine nazaj na obmestje deželnoknežjega mesta Kranja, ki je segalo od sotočja Save in Kokre preko mestnega obzidja in obeli predmestij na t. zv. kranjsko polje (Veliko, Malo, Zlato polje) in mestne pašnike in gozdne (Brezje) ter mejilo na zemljišča sosedsk Kocrica in Rupa, tako da je pripadal dvorec Prevola še k obmestju, saj ga je podaril Michael Pticek leta 1497 meščanskemu špitalu v Kranju. Mesto Krajan je uživalo od leta 1421 notranjo upravno avtonomijo z mestnim sodnikom na celu. Poleg mestnega sveta se je skušala uveljaviti tudi srenja. Zaradi tega so nastali pogostki spori, ki se ješčajo od 16. do 18. stoletja in najdejo svoj vrhunec v prisilni upravi mesta Krajan, ki jo je odredil deželni vicedom zlasti radi ne-rednosti, ki so se pripetile pri volitvah mestnih svečovalcev in sodnikov in silnih dolgov. V 16. stoletju se je razvila **magistratna uprava**, ki je obstajala do leta 1809 (doba Napoleonove Hirije). Z uvedbo jožefinskega davčnega katastra leta 1784 so nastale konstrukcijske občine, ki so tudi pri Krajanu položile temelj obsegu davčne in politične občine do leta 1921. Ta občina se ujema z ob-

pri Rakovici. Iz tega vidimo, kako se ponavljajo časovni dogodki. Upamo, da bo v kratkem priklapljen tudi dvorec Prevola kranjskemu občinskemu pomeriju, odkar je dobil nov velik pon-

.

[Iz rokopisa „Zgodovinskega zbornika mesta Kranja“, ki gre v kratkem v tisk. Že danes opozarjam na to pomembno delo, ki so ga spisali slediči strokovnjaki: Najstarejšo dobo je opisal na podlagi številnih izkopanih znateni arheolog in vsečiliški profesor v Graču dr. Valter Smid iz Gašteja, umetnostnog zgodovino Kranja in zbirke starin pri kranjskih meščanih z nad 100 slikami v prilogah na umetniškem papirju je podal vodja spomeniškega urada v Ljubljani, priznani umetnostni zgodovinar dr. Stele, ki je preživel svoja dijaška leta v Kranju. Preteklost mesta od zgodnjega srednjega veka do današnjih časov, zlasti iz starišča gospodarske zgodovine je skušal pojasniti na moderni način dr. Josip Žontar, pravni in gospodarski zgodovinar, član London Economic History Society. Etnološko je obdelal prehvale Krajanu direktor etnografskega muzeja v Ljubljani, bivši minister dr. Niko Zupanič ter bo pojasnil marsikatero zainteresano vprašanje starega Krajanja. Knjiga bo obsegala približno 400 strani z 8 zemljevidi in bo prihodnji mesec otvorjena subskripcionska prodaja po znanih cenah, kadar bo ona, po kateri se bo prodajala po izidu. Zato opozarjam na to delo že sedaj: vsaka hiša v Krajanu si bo nabavila to delo, saj bo v njej našla tudi zgodovino vseh hiš v Krajanu.]

Novo lekarno v Krajanu
je otvoril
v občinski hiši

Mag. pharm.
Metod Rauch,
kjer dobite zdravila tudi na
recepte vseh bol. blagajn.
Novo lekarno priporočamo.

ralni štab je stal ostro izoblikovan na višku vsega. Režija je dokazala obilo plemenitega okusa in smisla. Občinstvo je bilo v povsem natlačeni dvoranji pod silnimi vltvi odrškega življenja polno resne ubranosti. Prizor na bojišču, ko je zatishil Štefan oči v večni sen in so iz ozadja ubrano doneli glasovi milotožnega petja, je ganil do solz skoraj srehernega igravca. Prireditev zasluži največje priznanje tem bolj, ker je njem čisti dobiček namenjen kot prvi doprinos za postavitev spomenika padlim borcem, ki naj v dolgini bodočnosti na cerkvenem trgu v Šenčurju na dostenjen način slavi njihov spomin. Ker vlada še vedno za to lepo igro ogromno zanimanje, jo bodo bojevniki ponovili v nedeljo 31. marca na istem mestu in ob istem času. Ne zamudite je pogledati zlasti vsi tisti, ki ste sami doživljali vojne grozote v vlažnih strelskih jarkih.

SMLEDNIK

Naša šola ima trdo hrbtenico, kajti že dolge mesece čaka, da bo zasedeno izpraznjeno učno mesto, pa zmanj. Že davno je odšla od nas gdč. Ivanka Rožmanova, a kljub temu, da je njeni mesto še danes nezasedeno, se pouk vrši nemoteno naprej, za kar gre posebno priznanje g. šolskemu upravitelju, ki je sam že itak prezaslen — a vendar sam osobno nadomestuje manjkajočo moč. Toda to čakanje gre že neskončnost in človeka res mineva vsako potapljenje. Pač bi ne bilo težko, da se izpolni izpraznjeno učno mesto, ker je prav v Smledniku že mesec in mesece brezposelna izvrstna učiteljica gdč. M. Oblakova. Res se čudno sliši: Tu nezasedeno učno mesto, a istotam izborna učna moč brez službe. Ko bi se morda vendarle razbremenila požrtvovalnost vsega kulturnega delavca, potrebnim bi se pa omogočiti življenjski obstoj!

Elektrika ima pri nas posebno veselje ugasniti v nedeljo popoldne. Ne vemo, zakaj si raje ne izbere delavnika, če ima že to neozdravljive bolezni. Morda si hoče tudi ona privoščiti malo oddih ali pa gre tudi ona na pol litrčka...

V Pirničah se igra — a vede, da ni glavno, da se igra, ampak bolj važno je: kaj se igra. Onim, ki imajo pri pirniškem društvu vodilno besedo, tole: Rajši v ljudeh graditi, kot pa podirati s takimi predstavami še ono osnovno zdravje jedra, ki so jo postavile v naše duše naši krščanske matere!

Ura v trbojski šoli. Naš zadnji dopis pod tem naslovom je vzbudil med našimi naročniki veliko ogorčenje. Pojasnjujemo, da smo to notico priobčili na željo g. šol. upravitelja, ki je s podpisu učencev dokazal, da se šolska ura je more njega tikati. Ker nočemo nikomur delati vedoma kake krivice, smo na podlagi tega dokaza prinesli pojasnilo. Pri tem pa se mi nismo mogli spuščati v vprašanje, če bi bilo zbiranje podpisov za vzgojitelja dovoljeno med šolsko mladino, ampak smo le vzel podpise kot dokaz na znanje. (Uredništvo.)

KRIZE

Smrtna kosa. Minuli torek 26. marca je proti jutru umrl ugledni mož, užitkar in hišni posestnik g. Jernej Zaplotnik, po domače Sula v Seničem v 70.-letu starosti. V začetku tega meseca se je ponesrečil in kot posledica tega je nastopila bela žena — smrt. Kot vnetega lovca ga bodo gotovo pogrešali njegovi lovski tovariši in drugi prijatelji. Naj v miru počiva, a njegovim žalujočim naše sožalje!

CERKLJE

Bojevniška skupina v Cerkljah se pridno giblje. Preteklo nedeljo je priredila živinorejsko predavanje. Kako veliko je zanimanje za tako predavanja, je pokazala velika udeležba skoraj samih gospodarjev. Ker so taka predavanja za ljudstvo zelo koristna, bo naša bojevniška skupina skušala v bodoče prirediti še kaka podobna predavanja. V nedeljo 7. aprila ob 15 pa ima naša bojevniška skupina svoj redni občni zbor. Vabimo vse člane, da se občnega zbora gotovo udeleže. Naprosili smo tudi za govornika od osrednjega odbora iz Ljubljane.

ŠKOFJA LOKA

Škofjeloški bojevniki se s posebno vneročno pravljajo, da se skupno z bojevniki iz poljanske in selške doline polnoštevilno udeleže nedeljskega sestanka v Kranju.

"Stari Ilij", narodno igro nam je podal Društveni oder na sv. Jožefa zvečer v našo popolno zadovoljnost. Kadarkoli so na odru nam priljubljeni igrači kot Viko, Trdinček, Lovro, vselej se v svoje vloge tako živijo, da to življenje tudi igrači zaživimo, sočuvstvujemo, se simejemo in jokamo z njimi. Tudi drugi igrači se boljšajo, tako sta Julka in Paulusova vsakokrat svoje vloge bolje rešili. Režijo je menda vodil Pircev France in se je res mnogo potrudil, posebno pri skupinah se je čutila skrbnost režiserja. Vsem se javno zahvaljujemo, posebno onim v tretjem dejanju. Kot doznavamo, se pripravlja za velikonočni pondeljek igra "Mařa".

Duhovna priprava za praznik Evharističnega Kralja se je za celo faro vršila pretekle dni in sicer duhovne vaje za može in fante pod vodstvom č. g. Krizmana z Jesenje, za žene in dekleta pa pod vodstvom domače farne duhovščine. Obojih se je — razen nekaj "boljše" gospode — udeležila cela fara.

Občni zbor združenja obrtnikov v Škofji Loki je sklican v nedeljo 21. t. m. ob 9 dopoldne v Gasilni dom.

Podružnico S. P. D. v Škofji Loki opozarjamо sedaj, ko se začenja izleti v naše hribe, kaj je z markacijami! Menda je Ljubnik glavni cilj, vse drugo se pusti v neman. Prav je, da se vse markacije obnove, tako na Sv. Jošt, Crni vrh, Tošč, čez Osovnik—Grmado k Sv. Katarini, po novi cesti v Javorje in Blegoš itd. Kdor hoče delati, naj sedaj dela.

Na občnem zboru „Ljudske hukinje“ registr. z. o. z. so izvolili v načelstvo prejšnje člane, v nadzorstvo pa so izbrali zastopnike vseh stanov in s tem pokazali, da je zadrga potrebna vsem in da hočejo tudi vsi zanjo delati. Prav resno pa želimo, da se uvede več družabnega življenja in apeliramo na načelnika, da se kmalu vidimo.

Odpovedana je služba redarju g. Janezu Gabru. Ker je občinski odbor v to poobljal politički odsek le za prejšnji slučaj, se nam zdi čudno, da za to odpoved občinski odbor nič ne ve. Gre tu za domaćina, ki bo s tem brez zaslužka na cesti z ženo in otroki. Zato javno vprašamo tiste gospode, ki so to odločili, ali res niso še nič na tem svetu hudega izkusili, da takoj naredijo domači družini in jo tirajo s tem v pomanjkanje. Za take slučaje, kot je že s slgom sreske izpostave Zontom in sedaj s policajem Gabrom, nosijo težko odgovornost nekatere, zato svarimo, dokler je v tem slučaju še čas.

S pedporo banovine naši občini, da zniža občinske doklade, bo menda veliko šuma le do gotovega datuma, potem bo pa zopet zavladala kriza.

„Nacija“ išče kandidata in je pogoj: neomačevane roke, da živi v blagostanju in je poznan med ljudstvom. Zeleti je, da ima do osem otrok, ki bodo lahko vodili v njegovi odsotnosti gospodarstvo.

Sahovski klub v Škofji Loki se je preselil iz kavarne v prostore gostilne „v Prajerci“ in se pripravlja za svoj turnir.

SELCA

Smrt. Neusmiljeno posega njena kosa po naših najboljših. Še nam je živo v spominu pogreb pokojne Solarjeve mame, pa je spet ugasnil življenje 49 letne Marije Ffajfar, po vsej dolini znane Petrovecove Micke. 8 mesecov priklenjena na bolniško posteljo, je njena blaga duša potrežljivo prenašala hudo bolezni. Bila je vneta članica Marijine družbe in dolgoletna delavka pri prosvetnem društvu. Zato je zaslužila tako lep pogreb. Dekleta, ki so jo z zastojo, lepim petjem in venci zadnjikrat počastile, so jo vse brez izjeme ljubile in spoštovale. Počivaj v Gospodu, blaga duša! Zalujočim sorodnikom naše sožalje!

Vojaške objave

Sprejem gojencev v podoficijske šole. — Naknadno sporočamo, da je izsel „Konkurz za sprejem mladeničev“ tudi za Artillerijsko podoficijsko šolo v Čupriji in za podoficijski eskadrion konjeniške šole (preje konjeniške podoficijske šole) v Zemunu. Podrobnejši pogoji za sprejem v te šole so bili objavljeni v zadnjem „Gorenju“ od 23. marca t. l. Reflektanti dobre natančnejše informacije pri svojih občinah ali v žandarmerskih pisarnah svojega okoliša ozir. bivališča.

Gospodarstvo Domače in tuje zavarovalnice

Stremljenje nas vseh mora iti za tem, da preide vse prizvodnja v naši državi v zares domače roke. S takim stremljenjem ne izključujemo v vsakem slučaju in brez pogojno prihod tujega kapitala v našo zemljo. Radi pomajanja denarja moramo dopuščati, da pride taki kapital v našo zemljo, toda le v obliki kreditna in posojila, od katerega se plačujejo primerne obresti. Nikakor pa ne smemo dopustiti, da pride tuji kapital v našo zemljo kot lastnik podjetja, ki nastavlja na boljših mestih tuje in skuša doseči čim večji dobiček, ki ga potem izvaja iz naše zemlje.

To načelo mora veljati glede vseh podjetij brez izjeme in izključena ni zavarovalna stroka, ki v tem pogledu pokazuje naravnost obupne razmere. Poglejmo samo požarno zavarovalnico v naši državi, v kateri posluje 23 zavarovalnic, od katerih je 17 tujih in samo 6 domačih. V letu 1952 producirana premija je znašala 137 milijonov Din, od katerih odpade 87 milijonov Din na tuje družbe in samo 49 milijonov Din na domače zavarovalne zavode. Se slabše razmerje je bilo v letu 1953. V tem letu se je produciralo 127 mil. Din premije, od katerih odpade na tuje družbe 80 mil. Din in na domače zavarovalne podjetja samo 46 milijonov. Tuja podjetja imajo torej dve tretjini celokupne požarne premije in naše domače družbe samo eno tretjino.

Te številke nam kažejo dovolj žalostno sliko, ki mora vsakega nacionalno mislečega človeka pretresti. Kaj je vzrok teh žalostnih razmer v našem zavarovalstvu? Ne iščimo vzroka v daljavi, ker leži zelo blizu in sicer v nas samih. Pozabljamo na požig Narodnega doma v Trstu, pozabljamo na mlade žrtve v Bazovici, pozabljamo na brezstevilne krivice, ki jih je storil italijanski fašizem našim zatiranim bratom v zasedenem ozemlju — in brez pomisleka zavarujemo celo pri italijanskih družbah „Riunione Adriatica“, ki se pri nas imenuje blagodcene „Jadranska zavarovalna družba“, in „Assicurazioni generali“ ter brez pomisleka zavarujemo pri „Savi“, v kateri upravi sede tudi upravniki svetniki zadnje označene družbe — torej pripadniki italijanskega naroda in režima, ki z vsemi sredstvi skuša zatrepi v zasedenem ozemlju naš slovenski živelj.

Ogromna je škoda, ki jo trpi naše nacionalno gospodarstvo. Krivci smo sami, ker nudimo zavarovanje tujim družbam. Tako ne sme dalje iti! Dolžnost vsakega nacionalno mislečega človeka je, da sam zavaruje pri domačih družbah in da v tem pogledu dela tudi v javnosti — odločno povdarjajoč, da je izdajica naših narodnih interesov oni, ki drugače postopa.

(Po „Pohodu“)

Albin Jazbec - Kranj

nudi izgotovljene obleke za dečke in moške po cenah brez konkurenčnosti.

Dečja obleka 3 in 4 leta za Din 48-

Moška obleka - Din 180-

Moška obleka boljše vrste Din 295-

Istotam blago za obleke, srajce, kravate, nogavice itd.

V Vašem interesu je, da si ogledate mojo zalogo, iz katere si lahko za mal denar izberete dobro blago ali pa blago.

Priporoča se ALBIN JAZBEC, KRAJN

Šunke!

Prvovrstne za veliko noč, kg Din 14.—
dobite pri mesaru Jamnik Franc, Kranj

MALI OGLASI

Za sveto besedo v malih oglasih se plača 0:50 D Najmanjš. znesek je 6 D.

Otomane, divane, modroce in vsa v to stroko spadajoča dela vam nudi najceneje ter se priporoča Viktor Tonejc tapetnik, v hiši g. F. Ažmana.

Služkinja za vsa kmetska dela in hlapec za kmetska dela se sprejmeta v službo. Kje, pove uprava Gorenjska.

Na prodaj imam dva voza. V zameno vzamem prvovrstni jesenov les ali drugo blago. Poslužite se ugodne prilike. Dolenc Jože, Stražišče pri Kranju

Oddam lepo solnčno stanovanje zunaj mesta, kuhinja, soba in vrt; mali družini ali dvema boljšima gospodičnama. Naslov v upravi.

Tehtnico masivno za 1000 kg in manjši pisalni stroj, prodam. Naslov v upravi

Ušla je mala papiga. Kdor jo vjame, se prosi, da jo vrne proti nagradi: Terezija Pernuš, Gasilski trg 7.

Kupim knjižice tržiške posojilnice Tržič Plačam zelo ugodno. Naslov v upravi Gorenjska.

Prodam psa voljčjaka, star 18 mes., dober čuvaj. Istotam se proda skoro nova TEHTNICA za 150 kg. Naslov v upravi Gorenjska.

Dobro ohranjen pisalni stroj kupim takoj, ponudbe pod „Pisalni stroj“ na upravo Gorenjska.

POZIV! Anici Prosen iz Šenčurja je odnesla nekomu znana oseba denar, ki ga je hranila pod zglavljem v postelji. Dotični se opozarja, da vrne denar do vstetega 6. 4. t. l. Po brezuspešnem poteku roka sledi tožba.

Kupim dobro ohraneno pisalno mizo. B. Rangus, Kranj.

Malu planinsko kočo se bo prodala v nedeljo 31. marca. Ako jo hoče kdo prestaviti 20 minut proč, bi imel celoletni promet za turiste in smučarje. Reflektanti naj bodo ob 8 uri pri goštini Lombar na Trsteniku.

Knjizice Kmetske posojilnice v Ljubljani za skupno vsoto 70.000 Din zamenjam za knjizice Tržiške posojilnice v Tržiču. Naslov v upravi Gorenjska.

Ali Vam je že znano?

Kaj?

Da dobite pri tvrdki

Anton Ješe

Tržič, Cerkvena ul. 11

Najsolidnejše in najboljše vsakovrstne čevlje, moške damske in otroške že od Din 18— naprej

Gospodinje!

Za veliko noč vam nudi prima orehova jederca ter vse ostale potrebščine za potice in kolače po nizkih cenah znana trgovina

Ivan Rekar, Kranj

Dobra postrežba.

Nizke cene.

Ljubitelji

narodne noške!

Pasove, broše, uhane t. t. d. dobite najceneje v veliki izbiri pri

B. Rangus

ZA VELIKONOČ

Perilo po meri v 24 urah.

Moderna srajca z 1 ovrat. dvojne manšete samo
Din 37.-

Moderna srajca z 2 ovrat. dvojne manšete Din 40.-

Fina popelin srajca z 2 ovratnika dvojne manšete
Din 58.-

Orig. angleški popelin 2 ovratnika dvojne manšete
Din 65.-

Fina svilena popelin srajca z 2 ovratnika dvojne manšete D 75.-
Se finejša D 95.-

Srajce iz najfin. angl. svil. popelina
Din 155.-
Orig. angl. Duro-
rat popelin
Din 170.-

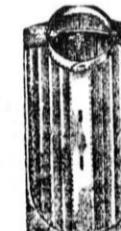
Glatka enob. popelin srajca, 2 ovrat. Din 55.-
Najboljši ang. popelin
Din 65.-

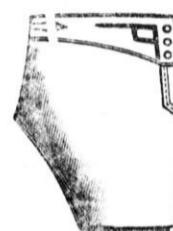
Sport french srajca z prišit. ovratnikom
Din 57.-
Fini popelin
Din 56.-

Bela brez ovrat. D 33.-
Boljše vrste Din 37.-

Fina bela Din 46.-
Najfin. Pique Din 55.-

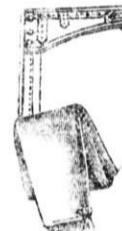
Oxford hlače gladke
Din 11.-
Iz barv. frencha D 16.-
Bele gradl s portami
Din 20.-

Svilene samoveznice D 8.- 10.- 12.-
Samoveznice boljše vrste D 15.- 18.- 20.
in 25.-
Spec. letne Tanganila samovez. D 20.-
Najnovejše samov. iz Bouclé svile D 28.-
Siroke moder. sam. iz zelo teš. svile D 58.-
Naifinejše samoveznice iz garantirano
čiste naravne svile D 55.-

Gladke molinos spodnje hlače Din 13.-
Boljše črte D 16.-
Fine, beli gradl s portami
Din 28.-

Delavska srajca z ovratnikom
Din 19.-

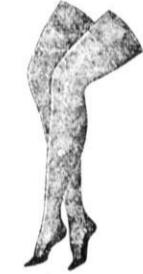
Krep sportna srajca s
kravato Din 46.-
Touring, brez kravate
Din 56.-

Bombažne čraste
nogavice D 6.- 8.-
Boljše vrste
Din 10.- 12.-

Bombažne glatke
nogavice rekl. cena
Din 5.-
Boljše vrste D 9.-
Naifinejše Cotten
Din 20.-

Fine trpežne nogavice flor D 15.-
Svilene flor D 18.-
Naifinejše Cotten
Din 20.-

Krasna izbira pomladanskih in letnih triko,
svilene, ušnjatih in kleklanih mrežnih rokavic
v najnovejših kreacijah in barvah.

Cotton nogavice
iz svilenega flora
Din 10.-
Finije z dvojno
peto in špico
Din 28.-
Naifinejše Lizetta
Din 30.-
Hellas Din 35.-

Lepe svilene nogavice Din 10.-
U F svil. nogavice
Din 48.-
Mitsenko D 55.-
Najfin. svilene
Din 70.-

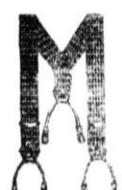
Glatke bombažne
nogavice D 5.-
Vzorčaste D 4.-

Trpežne bombaž.
nogavice z svil.
mesane Din 5.-
Boljše vrste D 6.-

Trdi platneni
ovratniki v vseh
fazonah D 9.- 10.-
Poltrdi ovratniki
Din 9.- 10.-

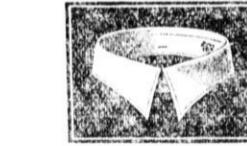
Reklamne moške
naramnice D 8.-
Boljše vrste D 12.-

Zelo močne moške
naramnice D 15.-
Naifinejše D 18.-

Krasne moške
svilene naramnice
Din 20.-
Naifinejše D 25.-

Koščeni (kaučuk)
ovratniki, pralni
Din 9.- 12.- 14.-

Fine modne vzorčaste flor nogavice
Din 10.-

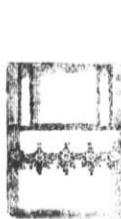
Naifinejše eleg.
nogavice iz meleranega flora
Din 12.-

Grudnjaki iz svilene
trikoja Din 10.- 12.- 15.-

Damske svilene hlačke v vseh barvah in velj. Din 15.- 20.- 24.- 28.-

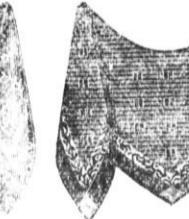
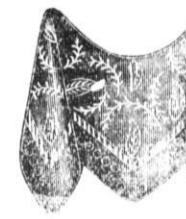
Lepo vezana kombinacija
v vseh barvah Din 20.-

Svilene srajce v krasnih modernih
vzorecih in barvah Din 22.- 28.- 36.- 65.- 80.- 100.- 110.- 150.-

Posebna ponudba!
500 kom. čisto svilene rezkih rut v najnovejših vzorecih in barvah
Reklamna cena kom. samo Din 75.-

IVAN SAVNIK-KRANI